

Bava Basra (21b)

אמר רב הונא — **Rav Huna said:** האי בר מבואה דאוקי ריחיא — **If a resident of a mavoï set up a mill for commercial purposes** ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה — **and then a fellow resident of the mavoï comes and sets up a mill next to his,** דינא הוא דמעכב עליה — **the law is that [the first one] can stop [the second one],** דאמר ליה — **for he can say to him: You are cutting off my livelihood!**

The Gemara attempts to support Rav Huna's ruling:

לימא מסיע ליה — **Let us say that [the following ruling] supports** that of [Rav Huna]. If a fisherman discovered the lair of a particular fish, and put his bait between that fish and its lair, מרחיקים מצודת הדג מן הדג — **[other fishermen] must distance their fishing nets from the fish** כמלא ריצת הדג — **as far as the fish swims** in one spell. וכמה — **And how [far] is that?** אמר רבה בר רב הונא — **Rabbah bar Rav Huna said:** עד פרסה — **Up to a parsah.**

Even though the first fisherman has not yet acquired the fish, he can prevent other fishermen from taking it. This supports Rav Huna's contention that one who has set up a business in a courtyard can prevent another from taking potential customers.

The Gemara rejects the analogy by suggesting that the case of the fish is unique: שאני דגים דינהבי סיגארא — **Fish are different in that once they have set their sights** upon some food they will certainly swim to it. But in the case of the mills the customers have an equal chance of going to either business.

Rashi

להיות רגילין לרוץ למקום שראו שם מזונות — **to be accustomed to rush to the place where they saw food.** הילכך כיון שהכיר זה חורו — **Therefore, since this first person discovered its lair** ונתן מזונות בתוך מלא ריצתו — **and placed food in the path of its rushing,** בטוח הוא שילכדנו — **he is certain that he will catch it;** דהוה ליה כמאן דמטא לידיה — **for it is as if it reached his hand.** ונמצא חבירו מזיקו — **It emerges that his fellow damages him** by placing a net in the path.

Ri Migash

משלחין שילוחין — **They send scouts** לראות אם יש שם מצודה אם לאו — **to see whether or not there is a net there.** וכשרואין מצודה הראשונה — **When they see the first net,** יודעין שיש — **and they know that there are many nets there** ובורחין מאותו מקום כולו — **and they escape from the entire area** ואין נכנסין אליו כלל — **and do not go to it at all.** נמצאת אותה מצודה מפסקת ליה לחיותיה לגמרי — **It emerges that that net completely blocks [the first person's] livelihood.**

Gittin (59b)

מצודות תחא ועופות ודגים יש בקהון משום גזל — **Prey caught in traps set for beasts, birds or fish is protected under the laws of theft,** מפני דרכי שלום — **because this is one of the ways which foster harmony.**

מרחיקים מצודת הדג בן הדג

משאת בנימין (סימן כז) - ונראה דהאי מרחיקין לאו לכתחילה קאמר אלא אפילו כבר פרש השני מצודתו תוך מלא ריצת הדג מעכב עליו הראשון בדיינים... אבל אי לאו אומנתו בכך אפילו גבי מצודת דגים נמי אינו יוצא בדיינים, וחדא דהא במתניתין בפרק הניזקין גבי עני המנקף וכו' קתני מצודת חיות ועופות ודגים יש בהן גזל מפני דרכי שלום, אלמא דמצודות דגים נמי אינו יוצא בדיינים. [וכ"כ תוס' בגיטין ס:].

חתם סופר (סימן עט) - והוא הדין אם כבר היו הקונים בחנותו וגמר הפסוק ולא חסר כלום באופן שהיה בטוח שיקחו ממנו, ובא זה ומוליכם לחוץ, הוה ליה גזל. אבל לקבוע לו חנות בצידו אפילו לא יבוא על ידי זה שום אדם לחנותו של זה הלא לא היה בטוח שיבוא שום אדם אצלו אין כאן גזל. [ועי' פתחי חושן ט, סק"ז וצע"ג. וע' מנחת צבי ח"ב ה, סק"מ].

מערופיא

מרדכי - יש מקומות שדנין דין מערופיא ומדמה לה לדגים דיהבי סיירא, ויש מקומות שאין דנין ומתירין לישראל לילך למערופא של חברו ולהלוות לו ולשחודי ליה ולאפוקי מיניה.

שו"ת הרשב"א (ח"ו רנט, הובא ברמ"א קנו, ו) - ראובן שהיה חייט והוא רגיל בבני עירוני אחד מכמה שנים שהוא אוהבו ועושה לו כל מלאכתו... עכשיו בא שמעון וגם הוא חייט ורצה להכניס עצמו באהבת העירוני הזה ואמר לעשות מלאכתו בזול... דגים דיהבי סיירא, והכא נמי כיון שרגיל הוא לעשות מלאכתו על ידי זה כל שהוא צריך למלאכה זו הרי הוא כיהיב דעתו על זה, וכאילו בא לידו וקרוב הוא לנוטל ממנו שכרו.

מהרש"ל (סימן לו) - ואותם מקומות שאין דנין עליו מדמין אותו להפקר ומציאה... ואינו דומה לדגים דמזומן הוא אצלו והוה כאילו לכדו, מה שאין כן בגוי דלמא לא ישא ויתן עוד עמו, וגם כן אין כאן ריוח ברור מסויים לומר כאלו לכדו כגון גבי דג.

משאת בנימין (סימן כז) - כל דבר הפקר שאדם טורח עד שהרגיל אליו באופן שסמכא דעתיה עליו כאלו מטי לידיה ובדבר שאומנתו בכך ובא אחר והקדימו דינא הוא כמו במצודת דגים שהראשון מוציא מהשני בדיינים, ומהאי טעמא יש מקומות שדנין מערופיא... אותן מקומות שאין דנין... דאף על פי שהיה רגיל אצל הנכרי במשא ומתן [ל]שעבר אם בשביל זה נאמר שנתן עיניו במשא ומתן שעדיין לא בא לעולם, וזה ודאי לא דמי לצייד שנתן עיניו בדג.

חות יאיר (סימן מב) - משום שמכר ראובן סוסים של השר פעם אחד ואפילו שני פעמים לא יקרא רגיל ושנאמר שהשר מערופיא דידיה לאסור עליו כל האחרים... אין לדנין דין מערופיא ורגיל הנאמר בו אם לא שזה יניקתו ומחיתו תדיר שזה ביאור שם מערופיא לשון יערפו טל, ויערוף כמטר.

חתם סופר (סי' קעה, בכפריים שהלכו לכפר אחר לקנות משקים) - הנה אי מחלק להו להקונים קליות ואגוזים או מוזיל להו להמשיך הכפריים הקונים אצלו אין ספק דאיסורא עביד... אמנם אי ליכא כל אלה נראה לכאורה מטעם מערופיא של חברו ליכא כיון שלא השכים לפתחם אלא המה משכימים לפתחו לקנות ממנו אינם מחויבים לדחותם.

פתחי חושן (ט, סק"כ) - אף על פי שדימו [מערופיא] למצודת דגים, אין זה ממש כגוזל או מזיק, ואף במצודת דגים מסלקין אותו מכאן ולהבא, אבל אינו חייב לשלם אלא שנקרא רשע.

תחרות בזמן הזה

מנחת צבי (ח"ב סימן ה, סקל"ה)

אמרי יעקב (ו, סג)

סברות בדג: בטוח, טירחא.
עשה מעשה (מהרשד"ם רנט לפי רבינו מאיר, עי' פתחי חושן ט, סקי"ט).

Exceptions to the fish:

Chasam Sofer: If he's not certain to buy that certain item.

Masaas Binyamin: If it's not his profession. [But it will be ani hamehapech becharara.]

Minchas Tzvi: A taxi at a busstop, since it was never certain that they would take the bus.

*The fish applies only to someone who is about to sell a specific item.

Is it worse if he's a steady customer?

Reasons of those who don't uphold *maarofia*:

Maharshal: A goi might change his mind at the last minute. (According to that, a steady loyal Jewish customer would be forbidden to take away according to everyone).

Masas Binyamin: Past performance does not make the person certain of a new account.

Biur HaGra: They hold like the Ri Migash's pshat so that there is no source for *maarofia*, unless they completely destroy his parnasa like the Aviasaf.

Aruch HaShulchan: The fish applies to a fish on hand.

Exceptions to *maarofia* for those who hold of it:

Chavos Yair: It applies only to a steady, certain source of income. (Like telephone customers, landscaper; not to accountant's customers, doctor's patient.)

Masas Binyamin: It applies only if it's his profession.

Chasam Sofer: If you don't go to them, there is no problem of *maarofia*.

What is called interfering with *maarofia*?

Mordechai: Bribing him.

Rashba: Cultivating him and offering a cheaper price.

Chasam Sofer: Lowering prices, giving out almonds.

Minchas Pitim: Going to him, not if he comes to you.

מנחת צבי (ח"ב סימן ה, סקל"ה) - אסור לראובן שהינו סוכן מכירות של מוצר מסויים לשכנע את בעל החנות שקונה תמיד את אותו המוצר מסוכן אחר של החברה שיקנה מעכשיו ממנו את אותו המוצר... מכיון שזה אומנותו של הראשון והוא למעשה בטוח שתמיד כשצריך בעל החנות את אותו המוצר הוא קונה ממנו, אם כן הוא כמו דגים דיהבי סיירא. והוא הדין שאסור לבעל חנות אחת לשכנע את הלקוחות הקבועים שקונים בחנות השניה. ונידון זה הינו מערופיא.

אמרי יעקב (ו, סג) - מה שנהוג שסוכנים מציעים בחנויות סחורות שונות בזמן שבעל החנות יש לו כבר סוכן אחר קבוע, ועל ידי שיקח כעת סחורה מהשני יופחת ריוח הראשון, יש בזה לימוד זכות. [לפי הגר"א אין חילוק בין ישראל לנכרי להתיר. בשירותים אין הם בטוחים וסמוכים על זה שהרי יודעים דבכל יום עלול הדבר להשתנות. ולגבי סחורים וסוכנים קיל טפי שהרי אינו פוסק לגמרי חיותו של הקודם רק פוחת אותו.] [אבל דבריו מיוסדים על המקילים ברמ"א, אבל לפי המחמירים ברמ"א עדיין יהיה אסור.
עי' מנחת יצחק ח"ב סי' צד.